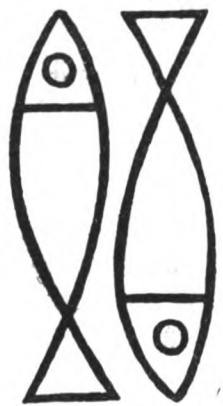

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

Gods grote daden door Abram

Geen vrije vestiging voor Lot?

d. Was het Lot **verboden** zich in de Streek te vestigen? door den HERE?

Wij worden automatisch wat schichtig, als we horen dat Lot zich te Sodom durfde vestigen. Het tekent de man, denken we. Maar we hebben er niets geen moeite mee, als we uit Petrus' mond horen van de „mede-uitverkorene te Babylon” (1 Pt. 5 : 13), of wanneer Johannes ons schrijft dat de „twee getuigen” van Op. 11 (kennelijk) hun domicilie hebben in „de grote stad, die geestelijk genaamd wordt **Sodom** en Egypte”. Dan vragen we toch ook niet: wat deden ze daar ook te wonen? Paulus schrijft, mogelijk vanuit Corinthe, een brief aan de gemeente te Rome. Daarin tekent hij o.m. dezelfde zonden als van de mannen van Sodom (2 : 24 vv.), zonden die zowel in de havenstad Corinthe als in de wereldstad Rome zeer frequent waren. Schrijft hij nu: broeders jullie behoren niet in zo'n omgeving te wonen — jullie moeten maar gauw gaan emigreren? De vraag is niet: in wat voor omgeving verkeer ik (ik moet zien in een „nette” omgeving te verkeren!), maar: ~~hoe verkeer ik~~ in mijn omgeving? En dan geeft de H. Schrift juist van Lot in Sodom een geweldig getuigenis (2 Pt. 2 : 7 vv.)!

e. Wie zal zeggen of Lot wist dat het (tot dan toe óók heidense!) Kanaän het „land der belofte” was? De hele episode doet eerder aan het tegendeel denken.

Doorslaggevende factor: de waterhuishouding!

Ad 4. „Lot laat zich bij zijn keus leiden door pure hebzucht”.

Er wordt ons echter een heel ander motief opgegeven in de H. Schrift: toen sloeg Lot zijn ogen op, en zag, wat de streek der Jordaan betreft, dat deze **in haar geheel** gedrenkt, van water voorzien, d.i. door de Jordaan bevoeid was. Als karakteristiek vergelijkingsmateriaal voor deze Streek (vóórdat de HERE Sodom en Gomorra verwoest had), noemt de schrijver: de hof van Eden (bevoeid door vier rivieren, Gen. 2 : 10 vv.) en het land Egypte (bevoeid door de Nijl, vgl. Deut. 11 : 10, 11). Ten opzichte van de watervoorziening heet „de Streek van de Jordaan” dus vergelijkbaar met Eden en Egypte, in tegenstelling tot Kanaän, dat op meer directe wijze van regenval afhankelijk was.

De schrijver legt er dus niet de nadruk op, dat het land van Lot's keuze een **lustoord** was (door associatie aan de hof van Eden).

Evenmin wil hij beweren dat „de Streek” vruchtbaarder was dan Kanaän: ook een door rivierwater bevoeid land als bijv. Egypte kent jaren waarin de Nijl niet overstroomt en er dus hongersnood heerst. Het gaat hier zuiver om de **wijze** van watervoorziening: de **waterhuishouding** — dat is de doorslaggevende factor bij Lot's keuze!

Kanaän, land vloeiende van melk en honig...

ad 5. „Lot kiest het beste stuk en laat Abram zitten met een slecht stuk land”.

De reeds genoemde beschuldiging van hebzucht zal wel mede worden ingegeven door de gedachte dat voor Abram het **slechtste** deel overbleef (het was in elk geval wél het grootste stuk...!).

Ook dit is een — alleszins verklaarbare! — denkfout. Voor ons besef is Kanaän inderdaad, al sinds eeuwen en eeuwen, een kaal en onvruchtbaar bergland. Als vanzelf komt ons in gedachten hoe de huidige staat Israël zich de grootste moeite moet getroosten zijn kale rotsen weer enigszins vruchtbaar te maken. En passant vergeten we in welk een fabelachtig tempo dat gaat. Het dringt niet goed tot ons door dat de klimatologische omstandigheden alléén al bijzonder gunstig moeten zijn, om zulke snelle vorderingen te maken. Anders gezegd: Kanaän moet een uitzonderlijk vruchtbaar land zijn (geweest).

Eveneens schijnen we vergeten te zijn, hoe volgens de H. Schrift, enige honderden jaren na Abram's verblijf in Kanaän, de twaalf verspieders bij Mozes terugkeerden met geweldige druiventrossen en met het volgende rapport van hun bevindingen: „... en ja, het (land) **vloeit** van melk en honig, en dit is zijn vrucht” (Num. 13 : 27)! Dat wijst op goede weiden (melk) en op zijn minst op rijk bloesemende boomgaarden (honig). De naam Karmel, d.i. boomgaard, spreekt nog duidelijke taal, evenals het veelvuldige lovende getuigenis van heel het O. Testament.

De stille verandering.

Vragen we ons nu af, hoe de situatie in Kanaän zo ingrijpend heeft kunnen veranderen, zó dat wij „Kanaän” onmiddellijk en onwillekeurig associëren met „onvruchtbaarheid”, dan kan o.m. de archeologie ons hier goede diensten bewijzen. Deze wetenschap vertelt ons immers, hoe ca. 3000 voor Chr. alle bergheilingen van Kanaän, zelfs de Oostelijke (waar als regel weinig of geen regen valt), dicht bebost waren. De door deze bossen overschaduwde bodem hield het regenwater lang vast, en gaf het geleidelijk weer af aan de talloze bergriviertjes en beekjes, die daardoor het gehele jaar door water hielden. Maar door het ongecontroleerd houtkappen van de aanvankelijk nog weinige, doch later gestadig in aantal toenemende bewoners der nederzettingen, zijn de hellingen langzaam maar zeker ontbost. De laatste bossen sneuvelden in de vorige eeuw!

Deze ontbossing bracht op grote schaal „erosie” met zich mee: de vruchtbare grond, eens vastgehouden door levende boomwortels, werd nu door de regen met geweld weggespoeld en in de dalen opgehoopt. Kale rotsen bleven over. Men kende dit verschijnsel in Jezus'dagen heel goed, getuige de korte gelijkenis aan het slot van Mt. 7 : het huis, zo op de losse grond gebouwd, en het huis gefundeerd in de rots zelf.

In Abram's tijd moet dit proces van ontbossing en uitdroging al wel voor een klein deel zijn begonnen, maar het was nog bij lange na niet voltooid. We zagen al: eeuwen na Abram

heet Kanaän nog een land, vloeiende van melk en honig. Zo noemt God het zélf (Ex. 3 : 8; vgl. Deut. 11 : 9-12). Zelfs nog in de tijd rond de ballingschap kan Ezechiël hieraan herinneren, met de toevoeging: „een parel onder alle landen” (Ez. 20 : 6)!

Gezien daarom alleen al deze in de H. S. vermelde feiten, vervalt elke grond om te stellen, dat Lot het beste deel naar zich toe graaide en Abram werd opgescheept met een slecht, onvruchtbaar stuk land! De nuchtere feiten spreken andere taal. Op dit punt is de bodem weggevallen onder de beschuldiging aan Lots adres van hebzucht, aardsgezindheid, egoïsme en materialisme.

Lot wikt... Góð beschikt.

Daarmee keren we terug tot Gen. 13, waar ons nu verteld wordt: dus koos Lot voor zich de gehele streek van de Jordaan.

Konden we nu nog maar luisteren, zoals Israël geluisterd moet hebben toen het deze geschiedenis voor het éérs hoorde, met het even tevoren vertelde (12 : 1 vv.) nog vers in het geheugen. Dan zouden we toch onmiddellijk begrijpen, dat **nu** het spannende moment is aangebroken.

We zouden de adem inhouden. Want in deze luttele seconden, dat Lot zijn ogen over het land laat dwalen om ze tenslotte te laten rusten op de Streek van de Jordaan, hing het lot en de toekomst van Abram en Kanaän (en dus van Abram's zaad, en dus van „alle geslachten des aardrijks”) aan het zijden draadje van Lot's beslissing! „Lot, de stamvader van Moab en Ammon... mocht kiezen, en de toekomst van Israël hing van zijn beslissing af”. Dat is inderdaad de kern van de zaak — is het eigenlijk niet een beetje beschamend, dat uitgerekend een schrift-critische schrijver ons daarop moet wijzen (B.W. Anderson, in „De Wereld van het O.T.”, Baarn, z. j. pag. 57)?

Dat is inderdaad een critiek ogenblik geweest. Wat ging er in Lot om op dat moment? Welke gedachten „vermenigvuldigden zich in zijn hart”? Wat gaf de doorslag bij zijn overwegingen?

Ten dele kennen wij het antwoord op deze vragen. De H. Schrift vermeldt uitdrukkelijk zijn motief voor deze keuze: de waterhuishouding.

Maar wij weten méér uit de H. Schrift: het hart des mensen overdenkt zijn weg, maar de HERE besluit zijn gang (Spr. 16 : 9)! Lot wikt — God beschikt. God, die de harten van farao's (Gen. 12 : 10-20) en herdersonen neigt als waterbeken (Spr. 21 : 1)!

Daarmee kunnen we afscheid nemen van Gen. 13 als een moraliserend verhaal over een „edelmoedige Abram” en een „hebberige Lot” — ook al geeft men die moraal een religieus tintje door haar te verbinden aan „geloof” en ongeloof”.

We hebben in de H. Schrift niet te doen met een boek over al dan niet „nette” mensen, maar met hét boek van Gods machtige daden! En we willen horen gaan wat Hij gedaan heeft — toen Hij bezig was Zijn heilsvoornemen met het oog op alle geslachten des aardrijks, met het oog op **zondaren**, ten uitvoer te brengen.

De grootse inzet: Gods waarachtigheid.

In dat boek lezen we, hoe lang geleden twee herdersvorsten bijeen zijn, op het punt een, op zichzelf vrij onbelangrijke, beslissing te nemen: zij zullen uit elkaar gaan — en dat besluit is ingegeven door de natuurlijke loop der dingen, terwijl het gerezen probleem op gewoon menselijke wijze wordt opgelost.

Maar in dat boek lezen we méér. Van die twee herdersvorsten is er één door Gods machtswoord verkozen tot „zegen der volken” — al kun je dat aan de buitenkant niet aan hem zien. Ook zijn beiden toekomstige vaders van volken. Maar één van die twee heeft in dezen een speciale belofte: Ik zal u tot een groot volk maken, en u zegenen, en uw naam groot maken. Daar kun je aan de buitenkant óók niets van zien: hij heeft niet eens kinderen. Beiden laten aanvankelijk hun kudden grazen in het welig weide-gebied van Kanaän, maar één van hen heeft een belofte in dezen: aan uw nageslacht zal Ik dit land geven. Dat gaat nu zichtbaar worden.

Ik zal het geven aan uw nageslacht. Schijnbaar hangt de mogelijkheid tot realisering van deze belofte van God nu af van Lot, de toekomstige vader uitgerekend van Moab en Ammon. Schijnbaar wordt zij overgelaten aan de keus van één mens — in wiens hart zich de gedachten duizendvoudig vermenigvuldigen: Kanaän? — of De Streek?

Wie zou het aandurven zijn „waarachtigheid”, zijn betrouwbaarheid, en al zijn plannen en voornemens tot inzet te laten maken bij zo'n riskante, ongewisse zaak als een menselijke keus?

Dat durft — en kan — niemand, niemand — dan alléén God, ónze God, de Almachtige God van Gen. 1, die Zelf de mens en het hart des mensen heeft geschapen, die de harten en nieren der mensen beproeft. Voor Hem is de mens geen onberekenbare, zelfbeschikkende autocraat, die Hij voorzichtig moet benaderen of met wie Hij omzichtig moet omgaan. Voor Hem is zelfs de vrije keus van een mensenhart geen risico: het hart van den koning is in de hand des HEREN als waterbeken. Hij leidt het overal heen, waar het Hém behaagt! (Spreekw. 21 : 1).

De scheiding voltrokken - de situatie verhelderd.

Daar gaat Lot al. Hij breekt op naar het Oosten. De scheiding is voltrokken. De beslissing is gevallen. Zij gaan **voorgoed** uit elkaar wonen.

Abram blijft wonen in het land Kanaän — de triomf van God! — en **Lot** vestigt zich in de steden van de Streek, en slaat zijn tenten op tot bij Sodom (daar krijgt hij het straks lang niet gemakkelijk, vs 13; 2 Pt. 2 : 7 v.v.!).

De scheiding is voltrokken.

Ogenschijnlijk heeft alles zich weer afgespeeld in het gewoon-menselijke vlak (zoals in 12 : 10-16 bijv.). Maar weer wordt onze aandacht als bij verrassing gericht op de HERE (net als in 12 : 1; 12 : 7; 13 : 17). Het is dan ook het boek van Gods daden.

„En de HERE zei tot Abram...”. Opperflakkig bezien horen we nu niet anders dan een wat uitgebreide herhaling van Gods reeds in 12 : 7 meegedeelde besluit en belofte. Maar dat is slechts schijn.

De situatie is inmiddels veranderd. De scheiding tussen Abram en Lot is voltrokken. Lot is om zo te zeggen geëlimineerd ten aanzien van Gods belofte aan Abram. En in de herhaling van Gods besluit en belofte blijkt nu deze nieuwe situatie verdisconteerd. Gods belofte is er a.h.w. transparanter en concreter door geworden. Gods werk staat niet **stiel**. Het ontwikkelt zich, langzaam maar zeker. Uitdrukkelijk attendeert de schrijver hierop, door aan het „en de HERE zei tot Abram” nóg eens (vgl. vs. 11) toe te voegen: „nadat Lot zich van hem gescheiden had”.

Wat Abram ook aanvankelijk gedacht mag hebben van Lot's positie, Gods belofte krijgt nu een nog dieper reliëf en grotere helderheid: God heeft blijkbaar uitdrukkelijk hem, Abram, op het oog, en **hem alleen**, hem, de kinderloze! Lot, de man van de derde generatie (gerekend vanuit Terah, Gen. 11 : 27, 31!) kan en zal nooit Abram's plaatsvervanger zijn. Hém heeft de HERE niet mee-verkozen ten aanzien van de gegeven beloften.

De zekerheid van Gods belofte....

Abram, sla toch uw ogen op,, want dat **hele** land dat gij ziet, zal Ik(!) u en uw nageslacht geven. Daar is geen stukje voor een ander bij — zelfs niet voor Lot. Het is voor u en uw nageslacht, **voor altoos**. Die beslissing is genomen, niet alleen maar door Lot, maar door God.

Voor altoos: 'n nieuwe garantie, dat Abram niet kinderloos zal sterven, en Lot of een ander daarna toch nog Abram's plaats zal innemen. Integendeel: Ik (!) zal uw nageslacht maken als het stof der aarde....

Sta op, doorwandel het land in zijn lengte en breedte....

Abram mag „zijn land” gaan bezien: Kanaän. Gods belofte-woord bond beiden aan elkaar, en ze **blijven** aan elkaar verbonden. Hij

kan het rustig en op zijn gemak gaan bezien, onder de zekere beschutting van Gods belofte (vgl. 12 : 3). Ook al wonen er nu allerwege Kanaänieten en Ferezieten — geen nood: U zal **Ik** het geven. Abram kan inmiddels weten wat 'n belofte van zijn God waard is. Het kan ook een grondige bezichtiging lijden: is het niet een land, vloeiende van melk en honig?

.... en de macht van Gods Woord.

Zo gaat ook Abram op weg, Kanaän rond, om het land te bezien. En straks kiest hij vrij zich een nieuwe woonplaats, in Kanaän, te weten bij de terebinten van Mamre, bij Hebron. En ook daar bouwt hij een altaar **voor den HERE**; midden in Kanaän waar Astarte gediend wordt. Zover heeft de HERE deze man uit Mesopotamië, die vroeger óók de afgoden diende (Joz. 24 : 15), gebracht: Alléén door Zijn Wóórd, door Zijn machtig gebleken belofte-woord!

Want nóg eens: dat Woord is de bewegende kracht in de geschiedenis van Gods grote daden. Het **doet** al wat Hem behaagt. Het **volbrengt** waartoe Hij het zendt. Het keert nooit **onverrichterzake** tot Hem weer (Jes. 55 : 11)!

Het is dan ook **Gods Woord**!

Breukelen.

E. R. Postma

In memoriam ds. J. A. Vink

Er ging een schok van ontroering door de kerk toen Zondagmorgen vanaf de kansel werd bekend gemaakt dat ds. Vink van Amersfoort plotseling uit dit leven was weggeroepen.

Midden uit zijn werk, midden uit zijn presidiale arbeid in de Generale Synode heeft God hem weggerukt om altijd bij Hem te zijn. We staan weer voor het ondoorgrondelijke doen van onze hemelse Vader. We vragen: waarom hij en waarom juist nu? Maar we krijgen geen antwoord. We kunnen alleen geloven dat ook dit goed is.

Wie in geregeld contact met hem stond, wie met hem samenwerkte, zal zich moeilijk kunnen realiseren dat Vink voor altijd is heengegaan. Het was steeds goed bij hem te zijn. Hij was een man met een vaste overtuiging, waarvoor hij ook uitkwam. Maar zijn optreden werd tegelijk gekenmerkt door een evangelische zachtmoedigheid en vriendelijkheid. Een christelijke humor was er oorzaak van dat hij mensen en menselijke verhoudingen met een mild oog beschouwde. Maar daardoor keek hij ook door alle opgeblazenheid en dikdoenerij heen. Hij dweept met niemand, maar hij trapte ook niemand in een hoek. Hij was nooit hard of bitter.

Vink is pas op latere leeftijd gaan studeren. Hij was leerling van de Vrije Universiteit. Vooral door Vollenhoven en ds. De Graaf werd hij gevormd. Deze leermeesters is hij altijd dankbaar gebleven. Het laatst zag ik hem bij het afscheid van Vollenhoven. Dankbaar dat God hem daartoe verwaardigde aanvaardde hij het wondere ambt in de Geref. Kerk van Hoek. Met volle overtuiging maakte hij zich in 1944 vrij van de Synodale kerkbeslissingen. En hij gaf zich daarna van harte aan de velerlei arbeid waartoe hij geroepen werd. Jarenlang was hij adviseur van de Centrale Diaconale Conferentie. Maar bovenal gaf hij zich aan de leiding van het jeugdwerk. Dat hij tenslotte voorzitter werd van de bond van Jongelingsverenigingen was hun een bron van grote vreugde. De arbeid aan deze functie verbonden had de volle liefde van zijn hart. In de harmonische samenwerking welke mee door zijn leiding in het Bondsbestuur bloeide genoot hij. In de vergaderingen van Bond en Bondsbestuur kwam hij los,

daarin lééfde hij, daarin glansde zijn humor ook het rijkst.

De moeiten des levens zijn Vink niet voorbij gegaan. Hij heeft ook veel geleden onder de spanningen en conflicten die zich in de kerk openbaarden. De verwijdering welke tussen de Jongelings- en de Meisjesbond ontstond greep hem meer aan dan iemand vermoedde. Met innige vreugde beleefde hij het dat aan deze ellende een einde kwam. Maar Vink demonstreerde zijn verdriet niet. Hij heeft veel alléén geleden.

En nu is Jas Vink heengegaan. Zijn hart was aan het einde van zijn kracht gekomen. Het leven en strijden in de kerk is ook hart aangrijpend. En het werk in de Synode had hem dodelijk vermoeid. In allerlei kring, bovenal in zijn gezin betekent zijn sterven een groot verlies. Maar — hij heeft de goede strijd gestreden en het geloof behouden. Hij is verlost.

En daarvoor mogen wij de HERE danken.

C.V.

Kerkelijk Leven

* * Bij het heengaan van ds. J. van der Schaft

Bijna terstond na de uitspraak van de generale synode te Rotterdam-Delfshaven, die zijn appel tegen het schorsingsvonnis van de raad der kerk van Murmerwoude verwierp, is ds. J. van der Schaft heengegaan. Hij ontrok zich aan de gemeenschap van de raad der kerk van Murmerwoude, brak daardoor de band ook met ons en heeft zich gevoegd bij de synodale kerk in zijn woonplaats en zich bij de synodale classis van Dokkum gevoegd om in de synodale kerken toegelaten te worden tot de kansel.

Dat is een bedroevende gang van zaken.

Bedroevend voor ons allemaal.

Men moge over de gang van zaken oordelen zo men wil, maar de synode deed op ds. Van der Schaft een laatste appèl in de hoop hem nog voor de dienst in de Gereformeerde kerken te behouden. Ik weet niet hoe en in welke vorm dat appèl was gesteld, ook niet of daarin eisen aan ds. Van der Schaft werden gesteld

aan welke hij niet met een goede consciëntie kon voldoen. Dit is zijn zaak en niet die van anderen. Maar wat wel teleurstelde is dat ds. Van der Schaft blijkbaar niet zoveel tijd nodig had om tot een beslissing te komen. Was de vraag van de leden der synode niet de moeite van langduriger overweging waard? Ook niet van broeders, die — ook al zou ds. Van der Schaft hun uiteindelijke beslissing niet billijken — toch een welgemeend beroep op hem deden?

Wat ds. Van der Schaft deed is ook teleurstellend voor anderen. In de tijd van zijn schorsing heeft hij mensen gezocht en gevonden, die hem desgevraagd naar hun beste weten, gedreven door liefde tot de vrijgemaakte kerken en door liefde tot hem, van advies hebben gediend. Ze hebben dat gedaan zonder zijn gevoelen t.a.v. het punt ener eventuele samenspreking te delen of aan deze zaak het gewicht te hechten dat deze zaak voor hem had. Maar in elk geval in het vertrouwen dat hij de vrijgemaakte kerken in het bijzonder zijn eigen gemeente hartelijk liefhad. Thans is ds. Van der Schaft heengegaan zonder die zelfde mensen, althans zonder hen allen te raadplegen. En de vraag rijst: Waarom?

Er zijn er geweest die met hem schriftelijk hebben meegedeeld en zich voor hem richtten tot de broeders van de kerkeraad in Murmerwoude, die het zover mogelijk voor hem op namen in de pers en daarvoor van meer dan één kant ondank oogstten. Thans moesten zij uit de krant(!) vernemen dat ds. Van der Schaft was heengegaan.

Geen ogenblik ontveins ik mij de moeilijkheid van zijn situatie. Voor hem had na enkele jaren geschorst te zijn geweest zijn afzetting door de besluiten der synode iets onherroepelijks gekregen en ik versta dat hij er tegen op zag drie jaar opnieuw te wachten voor een poging tot revisie.

Maar dit begrijp ik óók niet.

Ik wil aannemen dat hier voor ds. Van der Schaft een gewetenszaak lag: hij meende dat samenspreking met de synodale kerken **PLICHT** en **ROEPING** voor de Here was. Maar dan toch samenspreking door en voor ons allemaal. Die samenspreking zou volgens hem niet meer behoeven te gaan over de door de andere kerkgemeenschap ter zijde gestelde leerbesluiten. Maar dan toch wel over:

1. de schorsingen en afzettingen van 1944 en volgende jaren;
2. de nieuwe synodale kerkorde;
3. de ontwikkeling welke na 1944 in de synodale gemeenschap heeft plaats gevonden.

Daarover moest dan worden samengesproken. Als ik het goed begrepen heb — en zo heb ik dat altijd van hem geloofd — omdat deze punten evenzovele obstakels waren voor een hereniging. Indien dat geen sta-in-de-wegs waren voor hereniging dan behoefde er ook niet samengesproken te worden. Dan konden we ook wel zonder gesprek overgaan.

De synode van Assen besloot: niet samenspreken. Daar was ds. Van der Schaft het niet mee eens. Maar het verschil liep toch NIET over de vraag of 1, 2 en 3 een sta-in-de-weg waren? Ten hoogste over die andere vraag of ook na de terzijdestelling de leerbesluiten nog stonden tussen hen en ons.

Thans ging ds. Van der Schaft heen.

Alleen.

Zonder samenspreking

Zonder dat de obstakels uit de weg waren geruimd.

Dat begrijp ik niet.

Er is meer.

Ds. Van der Schaft meende dat de synodale kerken niet valse kerk zijn en dat men zich derhalve van haar niet hoeft af te scheiden. Het geschil met de broeders van de kerkeraad te M. liep toch over de vraag of tot de leden van de synodale kerk de oproep tot vrijmaking onverzwakt diende uit te gaan. Ds. Van der Schaft zei: Neen. De kerkeraad: Ja. Nu

laat ik de vraag of het probleem hier juist is gesteld, rusten. Maar nu eens even aangenomen dat ds. Van der Schaft gelijk heeft. Dan stel ik de vraag: Zijn de vrijgemaakte kerken dan wel valse kerk van welke men zich moet afscheiden? Indien neen — waarom scheidde hij zich dan af? Indien ja — waarom zijn de vrijgemaakte kerken dan valse kerken? Om de schorsing en afzetting van ds. Van der Schaft? Maar zijn dan de synodale kerken ware kerk ondanks de schorsingen (en afzettingen) van 1944 en volgende jaren?

Ik begrijp dat allemaal niet.

Het is ook allemaal onbegrijpelijk.

En tenslotte.

Er zitten voor anderen, ook voor mij, in heel de zaak van de schorsing en afzetting van ds. Van der Schaft nog vragen. Ik meen nog steeds dat èn ds. Van der Schaft èn anderen de besluiten van Assen inzake een eventuele samenspreking een interpretatie hebben gegeven die aanleiding werd tot de moeilijkheden.

Indien ds. Van der Schaft ook na de besluiten der synode onder ons gebleven ware zou ik mij na ernstige bestudering van hetgeen de synode besloot en bij geval ik meende dat hem geen recht was gedaan, gaarne voor hem hebben ingezet.

Thans echter zou een eventuele strijd over deze zaken een puur academisch karakter dragen. Over academische kwesties hebben we al strijd genoeg. In de kerk moet het gaan over levende mensen.

Ds. Van der Schaft gaf ons het afscheid.

Hij moge verstaan dat dat van betekenis is voor de broeders, die hij verliet.

Misschien vindt deze of gene lezer dat ik te weinig begrip heb voor de moeiten van ds. Van der Schaft.

Ik heb dat wel.

Ik mag dat zeggen.

Ik heb dat in het verleden getoond.

Met anderen.

En ds. Van der Schaft wéét dat.

Maar de weg, die hij thans ging, is niet goed. Ook in strijd met zijn eigen verleden.

Op die weg kunnen en mogen we hem niet volgen.

En niemand.

Uit die vaste overtuiging schreef ik in ons blad reeds enkele maanden geleden over: „Onze verhouding tot de synodale kerken”. Om diezelfde reden schreef ik op 5 juni een brief aan een vriend, en publiceerde ik deze in Opbouw van 19 juni.

En ik eindig met de hoop uit te spreken dat er nu een eind kome aan het optreden van broeders die in onze kerken de strijd strijden voor de vrijheid om als zij in die strijd een nederlaag lijden — dat kan ook als onze strijd recht en goed is voor de Here — overstappen naar de synodale gemeenschap.

Dat schokt het vertrouwen in de kerken.

Intussen, daarmee is de zaak niet afgedaan.

Ook na het heengaan van ds. Van der Schaft blijft hetgeen er in deze lijdensgeschiedenis gebeurd is voor ons allen van betekenis.

En daarom komen we volgende week op de zaak terug.

* * De Synode en ds. J. van der Schaft.

*

De verslagen en besluiten van de synode inzake het appel van ds. J. van der Schaft deden bij ons meerdere ernstige vragen rijzen. die ook na het heengaan van deze predikant o.i. van betekenis zijn gebleven.

Ze betreffen onder meer de wijze waarop in deze procedure de artikelen 79 en 80 (OPENBARE en GROVE ZONDE) zijn gehanteerd; de vragen rondom de verhouding tussen schorsing en afzetting ener — en overige tuchtwaardigheid anderzijds; de vraag hoe het toch kwam dat ds. Van der Schaft te Murmerwoude zich in zijn ambt zo ernstig misdroeg, terwijl men daar in Oenkerk zo „geen hinder” van had.

INHOUD:

Gods grote daden door Abram	E.R.P.
In memoriam ds. A. J. Vink	C.V.
Kerkelijk Leven	G.V.
Een kerkelijke discussie over de valse kerk	C.V.
Aantekening bij de kerkenordering	K.D.
„O 't ruisen van het ranke riet”	J.H.V.
Ingezonden	

Toch laten we deze vragen thans rusten. Omdat wij vernamen dat ds. Van der Schaft zelf nog voornemens is over deze zaak te publiceren.

We houden het onze in petto.

Dat deze vragen bij ons rezen en leven komt niet voort uit wantrouwen tegen de broeders afgevaardigden ter synode. Maar het narekenen van een synode, die men bij voorbaat niet wantrouwt, is nodig reeds met het oog op de rechtsvorming in de kerken.

We dienen ook aan de toekomst te denken.

Men wachte dus af.

Ons uitstel is geen afstel.

* * Dank aan dr. Trimp.

*

In ons blad schreven we op 26 juni een driestar met een tweetal vragen aan collega N.N. Deze ongenoemde perscollega had geschreven dat als men bladen als Contact en ook Opbouw las de indruk werd gewekt dat men als predikant rustig in de gemeente mag werken om de gemeente naar het synodale kamp over te hevelen. Wij stelden daarop een tweetal vragen. De eerste luidde: „Zou deze predikant hetgeen hij schreef t.a.v. Opbouw met de stukken waar willen maken?”

In De Reformatie heeft niet collega N.N., maar dr. Trimp die vraag beantwoord.

Aldus: „Wij geloven niet, dat het weekblad Opbouw de gedachte heeft gewekt, dat je als predikant best in de gemeente mag werken om de gemeente naar het synodale kamp over te hevelen”.

Voor dat antwoord van dr. Trimp zijn we dankbaar. Niet zozeer voor het antwoord op zichzelf. Dat kon moeilijk anders uitvallen. Maar dat De Reformatie ongevraagd en op basis van vrijwilligheid voor onze onschuld pleitte, dat is zó enig, dat het het hart verwarmt.

Daarom: hartelijk dank.

* * Wie heeft de tobber de woestijn ingestuurd?

*

De tobber is ds. Van der Schaft.

De woestijn dat is de synodale gemeenschap.

Wie zond de tobber de woestijn in?

Dr. Trimp stelt de vraag.

En geeft het antwoord.

Mag men hem geloven: Opbouw en met name ds. G. Visee. Wel niet door een zonde van bedrijf, maar van nalatigheid. Want beiden hebben nagelaten ds. Van der Schaft goed te onderrichten over de vraag waar in Nederland de ware, waar de valse kerk is.

We brengen het ter kennis van de lezers.

En volstaan daarmee.

Gingen we erop in dan zouden we moeten schrijven over de zaak van ds. Van der Schaft. Dat hopen we nog te doen.

Maar tijd en tempo bepalen we zelf.

Doch als men wil weten waar de eigenlijke schuldigen zitten dan wéét men het nu.

Opbouw.

En ds. G. Visee.

En in elk geval: dr. Trimp heeft een alibi.

Hij wast zijn handen in onschuld.

G. Visee

Een kerkelijke discussie over de valse kerk

II

Het oordeel van ds. J. van Andel

In het eerste artikel met het hierboven afgedrukte opschrift tekenden we het verschil van inzicht dat er tussen „Afgescheidenen” en „Dolerenden” bestond ten aanzien van de visie op de Ned. Herv. Kerk.

We woen ook even op de consequenties welke uit dit verschil van opvatting voortvloeiden.

Ik wil wat verleden week gezegd werd nog even accentueren. Want het is nodig dit verschil scherp te zien. Ik zal dit doen aan de hand van wat ds. J. van Andel — de auteur van het bekende „Handboek ter beoefening van de Gewijde Geschiedenis” en veel exegetische werken — daarover schreef.

Ds. Van Andel was een afgescheiden predikant. En hij heeft o.a. als synodaal deputaat en voorzitter van de Generale Synode der Chr. Geref. Kerk een belangrijk aandeel gehad in de vereniging van de Afgescheiden en Dolerende Kerken welke in 1892 tot stand kwam. Een man als hij wist precies wat er tussen de mannen van Afscheiding en Doleantie aan de hand was.

* * *

Voor de mannen van 1834, aldus Van Andel, „was de Hervormde Kerk in haar geheel vals”. De eis welke aan de Gereformeerden die in deze kerk leefden door de Afgescheidenen werd gesteld luidde niet: Weest getrouw in de Kerk, op het gevaar af, dat men u uitwerpt. Neen, deze gereformeerden werden opgeroepen zich zonder meer van die Kerk af te scheiden.

Enkelen van de Afgescheidenen, namelijk Brummelkamp en de zijnen lieten wel de eis der getrouwheid horen in plaats van die der scheiding — maar dit was een van de redenen, dat de Gescheidenen zich later niet kerkelijk met hen wilden verenigen! Bij synodaal besluit werd vastgesteld dat Brummelkamp moest uitgaan van het beginsel „dat men zich van een valse kerk eenvoudig heeft te scheiden, zou er van kerkelijk samenleven met hem en de zijnen sprake kunnen zijn”. De Afgescheiden kerk was in de beschouwing der vaders „de enige waarlijk Gereformeerde Kerk, bij welke men zich eenvoudig, met afscheiding van elke andere in Nederland gevondene, bepaaldelijk van de Hervormde, te voegen had”.

De mannen van 1886 beschouwden de Hervormde Kerk geheel anders. „Zij zagen haar niet, gelijk de Gescheidenen, eerst in 1816 ontstaan als een gebouw, uit de brokken der afgebroke Gereformeerde Kerken, door koninklijke hand opgericht”. Neen, zij hielden vast aan de gedachte „dat er in 1816 niet iets nieuws was gesticht, maar over de bestaande kerken een net of juk was geworpen, waardoor niet het wezen maar alleen de vorm van de Kerk was te niet gedaan”.

Deze opvatting van de mannen van 1886 hing samen met hun beschouwing van de plaatselijke kerk.

Zij gingen er namelijk niet van uit dat de kerken „afdelingen” waren van een geheel, „dat in een gemeenschappelijk bestuur zijn belichaming of vertegenwoordiging had”.

Neen, „zij zagen in elke plaatselijke Kerk een geheel voor zich, een Kerk in de volle zin van het woord”. De onderscheidene kerken stonden wel in samenhang met elkaar, maar die kwam slechts uit in meerdere vergaderingen, waar de Kerken samen kwamen om met elkaar te doen, wat een enkele kerk niet doen kon. Als deze vergaderingen waren afgelopen,

bleven er slechts plaatselijke Kerken over; verbonden door de band van een gemeenschappelijke belijdenis en kerkorde. „Een lichaam, waarin al deze Kerken optraden als een blijvend zichtbaar geheel, waar zij te spreken waren, bestond er op het gebed van het gereformeerde leven niet”.

* * *

Aangezien dit de oorspronkelijke, echt gereformeerde beschouwing was, en de Kerken in onze landen vóór 1816 naar deze beginselen hadden geleefd, oordeelden de mannen van 1886 dat de noodzakelijke reformatie van de kerk beginnen moest met het terug keren tot deze gereformeerde opvatting der dingen, om dan „van haar uit de reformatie op het gebied van leer en tucht uit te breiden”.

Met andere woorden: de plaatselijke Kerk moest zich weer bewust zijn een geheel voor zich te zijn en geen andere verbinding met de andere plaatselijke Kerken van gereformeerde herkomst te willen dan die welke de Kerkorde aanwees. Daarom moest men beginnen met de in 1816 ingevoerde „Kerkinrichting en Kerkvervorming op zij te zetten, door deze als niet wettig bestaande te erkennen”. Dat betekende o.a. ook dat men ophield met het richten van bezwaar- en verzoekschriften tot de classicale en provinciale besturen en tot de Synode. Maar het betekende ook dat door de leiders der nieuwe reformatische beweging de opwekking om het juk der synodale organisatie als strijdig met het gereformeerde leven af te werpen en weer te keren tot de oude Gereformeerde Kerkorde werd gericht tot de **plaatselijke kerkeraden** als vertegenwoordigende de hoogste macht in de Kerk. Indien deze weigerden dat juk af te werpen, mochten en moesten de gelovigen zelf, krachtens het ambt dat hun als gelovigen eigen was, „doen wat des Kerkerads was.”

Zo was er dus tussen „1834” en „1886” een belangrijk verschil.

De mannen van 1834 zagen de Hervormde Kerk aan in haar feitelijke en concrete verschijning. Anders gezegd: zij zagen haar „zoals zij was ingericht sedert 1816”. En daarom konden zij niets anders doen dan zich van haar in haar geheel afscheiden.

De mannen van 1886 beschouwden de Hervormde Kerk „historisch”. Dat wil zeggen: zij beschouwden haar „zoals zij oorspronkelijk was, in haar plaatselijke Kerken bestaande”. En daarom konden zij niets anders doen dan „plaatselijk vrijmaken”.

De Afgescheidenen „scheidden zich af van de Kerk”. De Dolerenden „scheidden de besturen van de Kerken af”.

Zeer zeker, de mannen van 1886 waardeerden van ganser harte „de vrome bedoelingen van die van '34”. En zij erkenden volmondig „de vrucht van hun doen voor het geestelijk leven des lands”: Maar zij konden, omdat men zich in '34 van de plaatselijke kerk had afgescheiden in plaats van deze uit de valse kerkinrichting los te maken, „van hun standpunt uit de scheiding niet anders aanmerken dan besmet met (om niet te zeggen als een acte van) separatisme, en daarmee als een onhistorische beweging”.

* * *

Volgens Van Andel kan het niet ontkend worden dat de wijze waarop de mannen van 1834 waren opgetreden weinig geschikt was om van het tegendeel te overtuigen.

In de eerste plaats was het zo dat ook in die plaatsen waar, zoals b.v. in Gendren en Almkerk, nagenoeg de gehele gemeente zich eensgezind tegenover de kerkbesturen plaatste de afscheidingbeweging toch **niet** van de plaat-

selijke kerken als zodanig en in haar geheel, vertegenwoordigd in haar ambtsdrager uitging. En evenmin van bijzondere personen die in hun hoedanigheid van gelovigen deden wat des kerkerads is. Ook de opwekking om zich van de zonden der kerk te bekeren werd gericht tot de afzonderlijke personen. En ze had niet tot inhoud de oproep om **reformerend op te treden** maar de eis zich van de kerk **af te scheiden**.

Dit alles wees er op dat men, al geschiedde dat onbewust, geleid werd door een synodalistische geest. Men zag ten gevolge daarvan in de plaatselijke kerk slechts een deel van het geheel. En men wist geen onderscheid te maken „tussen de plaatselijke Kerken en het kunstmatige geheel, dat tegen haar natuur in in 1816 was gevormd”.

Hier kwam bij dat de Overheid haar uiterste best deed om de afgescheiden kerken de schijn te geven iets nieuws te zijn. Ze deed deze kerken buigen voor haar eis vrijheid aan te vragen voor haar publiek bestaan en afstand te doen van het erfgoed der vaders.

Dit buigen voor de overheidseis mag evenwel niet alleen verklaard worden uit de drang der tijden! Het was ook een gevolg van de verslapping van het historisch besef. „Kon het anders of men moest van de Gescheidene Kerk denken, dat zij een nieuw genootschap was, opgericht in 1834?”

Ook wat na 1834 geschiedde versterkte de mening dat de Scheiding een beweging was welke niet met het verleden der Kerk rekende. In plaats van zich aan de Dordtse Kerkenorde te houden zette men die aan kant en maakte op eigen hand nieuwe kerkordeningen die bovendien aanleiding tot scheuring gaven. Wel werd later weer de Dordtse Kerkenorde aangenomen, maar zonder dat men besef had van de beginselen waarvan deze uitging. Dat bleek b.v. duidelijk daaruit dat men zich in 1869 bij de Koning aandiende met een reglement in plaats van met de Dordtse K.O. Een reglement waarin de Afgescheiden Kerk nota bene als een landelijke vereniging waarvan alle afgescheidenen lid zijn wordt omschreven).

Bovendien lieten de Afgescheidenen zich onhistorische namen opdringen en namen later zelf ook een onhistorische naam aan. Ook daardoor laadden zij de schijn op zich iets nieuws te zijn, een historische voortzetting van de oude Geref kerken alleen in geestelijke, maar niet ook in stoffelijke zin.

* * *

Neen, de Afgescheiden kerken vormden geen separatistische gemeenschap. Zij waren dat niet. Want zij wilden dat niet wezen. Zij waren zich ook niet bewust dat te zijn. Zij wilden niets anders wezen dan, in de volle zin van het woord, de historische voortzetting van de oude Kerk. Maar — zij hadden „een separatistische vorm, een ongereformeerde vorm, niet krachtens opzet, maar uit gemis aan grondige kennis van de kerkrechtelijke beginselen der Gereformeerde Kerken, en van de wijze waarop die beginselen moesten beleefd worden”. En de afwijking van de historische lijn moest de Afgescheiden Kerken in de ogen van de mannen van 1886 wel het voorkomen van een separatistische gemeenschap geven.

De situatie van de Afgescheiden Kerken gaf nu volgens Van Andel de mannen van '86 het „recht om zelfstandig op te treden, zonder zich te storen aan wat van de mannen van 1834 tot hen gezegd werd: wij zijn de ware Kerk; daarom moet gij u persoonlijk bij ons voegen”.

Het gaf hun het recht „om reformerend op te treden in hun plaatselijke Kerken, en, hoewel zich ook van deze hadden afgescheiden, deze aan te merken en aan te spreken als de ware, historische Kerken der oude reformatie, spijt er van dat de mannen van '34 deze plaatselijke Kerken als valse aanmerkten”.

Het gaf hun ook het recht om, „juist ter vermindering van de schijn als waren zij separatisten en geen reformerenden, eigen kerkgebouwen op te richten naar de naam der andere gebouwen die hun ontnomen waren”.

Het gaf hun tenslotte ook het recht „om als plaatselijke Kerk, in welke de oude zich voortzette, zich te laten gelden” en „om het ambt, waar het nodig was, te herstellen door eigen ouderlingen en diakenen te benoemen enz.”.

Van een kerkelijk optreden naar de boven gemoreerde beginselen moesten de Afgescheidenen naar de overtuiging van ds. Van Andel geen grief maken tegen de Dolerenden!

Integendeel, zij behoorden te erkennen „dat zij, door niet vast te houden aan de historische samenhang met de plaatselijke kerken en niet te leven uit de oude gereformeerde beginselen op het gebied van het kerkelijke leven aanleiding aan de dolerenden gegeven hebben om zo te handelen alsof de Kerken van '34 er niet waren”. Ja, de Afgescheiden Kerken moesten er de Dolerende dankbaar voor zijn, „dat zij door hun voorbeeld gewezen zijn op, ontdekt zijn aan de gebreken, die hun eigen wijze van doen aankleefden, en hun een separatistische schijn bijzetten”.

Tot zover het oordeel van ds. Van Andel.

* * *

Uit het bovenstaande blijkt wel duidelijk dat er tussen Afgescheidenen en Dolerenden een diepgaand verschil bestond in de visie op de Ned. Herv. Kerk.

De Afgescheidenen beschouwden haar zonder meer als **valse** kerk. En er waren er onder hen die verlangden dat de Dolerenden dat ook zouden doen. Er werd onder de Dolerenden zelfs van gesproken dat door de Afgescheidenen van hen een nieuw dogma over de valse kerk werd geëist!

De Dolerenden wilden van dit generaliserende oordeel over de Herv. K. niet weten. Het in 1816 opgerichte Kerkgenootschap verwierpen ze even radicaal als de Afgescheidenen. Maar ten aanzien van de plaatselijke kerken welke in dat Genootschap waren blijven voortleven hielden ze vol dat daaronder ware kerken voorkwamen. En van valse kerken wilden ze alleen spreken als daarin geen sprake meer was van een prediking van het evangelie.

Zo lagen de stukken in de tachtiger jaren van de vorige eeuw.

En als men zich realiseert hoe groot dit verschil was en welke praktische consequenties daaruit voortvloeiden vraagt men zich af: hoe kon van een vereniging van Afgescheidenen en Dolerenden sprake zijn?

C. V.

¹⁾ De Chr. Geref. Kerk had zich in 1869 bij de regering aangediend met een „Reglement”, waarin o.a. werd gezegd: „Allen die vrijwillig tot deze Kerk toetreden, en de kinderen, die door den doop hare gemeenschap zijn ingelijfd, of voorzover zij met hunne ouders zijn overgekomen, worden als leden der Kerk erkend, en beschouwd tot hare gemeenschap te behooren”. Met deze woorden werd de Chr. Geref. Kerk als een landelijk genootschap aangeduid!

Aantekeningen bij de kerkenordening

II. HET DOCTORENAMBT

In art. 2 en in art. 18 van de kerkenordening wordt gesproken van het ambt van doctor.

Art. 2 luidt: „De diensten zijn vierdelig: der dienaren des Woords, der doctoren, der ouderlingen en der diakenen.”

Art. 18 luidt: „Het ambt der doctoren of professoren in de theologie is de Heilige Schriften uit te leggen en de zuivere leer tegen de ketterijen en dolingen voor te staan.”

De kerkenordening spreekt van vier ambten. Dat is één teveel. Het ambt der doctoren is geen ambt.

Wat is een doctor?

De oorspronkelijke betekenis van het woord zegt ons niets. Naar de oorspronkelijke betekenis van het woord is een doctor iemand die onderwijs geeft, en wie onderwezen is een doctus. Naar die betekenis is elke onderwijzer aan een lagere school een doctor, en elke knaap die met vrucht de lagere school heeft doorlopen een doctus. Maar de woorden krijgen hun betekenis door het gebruik en het gebruik heeft aan het woord doctor een betekenis gegeven dat nog al verschilt van de oorspronkelijke betekenis. Iemand kan doctor zijn zonder ooit onderwijs te geven, en een ander kan alle mogelijke vormen van onderwijs geven, ook hoger onderwijs, zonder een doctor te zijn.

Het woord doctor geeft een titel aan, geen ambt of beroep. De titel van doctor wordt verkregen aan een inrichting voor hoger onderwijs, meestal nadat men daar vooraf heeft gestudeerd, maar ook wel zonder dat men daar vooraf heeft gestudeerd, en ook wel zonder dat men aan enige inrichting voor hoger onderwijs gestudeerd heeft.

Wie verleent die titel?

Men verkrijgt die titel niet zonder middel van een inrichting voor hoger onderwijs, maar daarmee is de vraag niet beantwoord wie de titel verleent. In het ene geval is het anders dan in het andere geval. Soms

is het de paus, soms de keizer, soms de koning, soms een andere vorst, soms zijn het de hoogleraren van de inrichting samen, academische senaat genoemd. Maar noch de academische senaat, noch de landsvorst, noch de koning, noch de keizer, noch de paus hebben het recht en de bevoegdheid om een broeder tot een kerkelijk ambt te roepen en hem in dat ambt te bevestigen. Dat recht en die bevoegdheid is alleen bij de plaatselijke kerk en daar heeft elke broeder die lidmaat in volle rechte is een woord mee te spreken. Willen de overheden en hoogleraren titels verlenen, dat is hun zaak, maar het roepen tot een ambt en het stellen in een ambt in de kerk, dat is de zaak van de gemeente. En mij is geen geval bekend dat een gemeente ooit iemand geroepen heeft tot het ambt van doctor en iemand in dat ambt heeft gesteld.

Dat de titel van doctor niet een ambt in de kerk aangeeft blijkt heel duidelijk hier uit dat iemand die eenmaal tot doctor is gepromoveerd altijd doctor blijft ook indien hij met geen enkele kerk enige band onderhoudt.

Met predikanten is dat anders. Een predikant bekleedt een ambt in de kerk. Een predikant heeft ook een titel. Zijn titel is dominee, maar die titel is aan zijn ambt verbonden. Legt een predikant zijn ambt neer of wordt hij uit zijn ambt ontzet dan heeft hij ook geen recht meer op het voeren van de titel van dominee. Indien hij dan nog Ds. voor zijn naam zou zetten zou dat misleidend zijn. Maar een doctor in de theologie kan het zo raar niet doen of hij blijft altijd doctor in de theologie. Aan welke inrichting hij zijn doctors-titel heeft verkregen maakt geen verschil. Of dat is aan een rijksuniversiteit of aan een hogeschool door de kerken gesticht en onderhouden, dat is in dit geval hetzelfde. Wanneer iemand die aan de hogeschool der kerken gepromoveerd is tot doctor in de theologie zijn geloof verliest, de band met de kerk breekt, met geen enkele andere kerk enige band legt, geheel on-

kerkelijk gaat leven, hij blijft altijd doctor in de theologie en houdt het volle recht om Dr. voor zijn naam te plaatsen. In het blijven voeren van die titel is niets ongeoorloofds, niets misleidends, zelfs niets vreemds. Maar het zou wel zeer vreemd zijn indien zo'n man zonder geloof en zonder enige band aan enige kerk toch een kerkelijk ambt bekleedde.

Tijdens het ontstaan van de kerkenordening is men blijkbaar met de zaak verlegen geweest. Dat blijkt hier uit dat men in art. 18 spreekt van „het ambt der doctoren of professoren in de theologie.” Maar doctor en professor is niet hetzelfde. Lang niet alle doctoren zijn professor en de meeste worden het ook nooit. En niet alle professoren zijn doctor en sommigen worden het ook nooit. Men was blijkbaar verlegen met het ambt der doctoren. In welke van de kerken van de reformatie was nu een broeder geroepen tot het ambt van doctor en in dat ambt gesteld? Er was er niet één. Ouderlingen waren er wel geroepen en in het ambt gesteld, diakenen ook, predikanten zoveel als men krijgen kon, maar doctoren in geen enkele van de kerken. In de verlegenheid is men ten dele teruggekeerd tot de oorspronkelijke betekenis van het woord doctor, namelijk iemand die onderwijs geeft. Men keerde daartoe echter maar ten dele terug en sprak alleen van de hoogleraren die benoemd waren om de heilige Schriften uit te leggen en de zuivere leer tegen ketterijen en dolingen voor te staan. En daarmee gaf men aan het woord doctor een andere betekenis.

We merken hier een stukje Roomse zuurdesem en dat is niet te verwonderen bij mannen die van hun jeugd af aan weinig anders hadden gegeten dan brood met Roomse zuurdesem. De titel van doctor is opgekomen in de late middeleeuwen met de opkomst van de universiteiten, omstreeks de dertiende eeuw. De universiteiten zijn in hun oorsprong geen stichtingen van de kerk. Men kan de vraag of het Roomse genootschap met de paus aan het hoofd wel de kerk was verschillend beantwoorden, maar ik houd me hier maar aan het spraakgebruik en spreek van paus en kerk. De kerk wilde toen op alles beslagleggen, ook op staat en maatschappij. Universiteiten en alle inrichtingen voor hoger onderwijs zijn leden van de maatschappij en niet van de kerk. Dat mocht Rome niet deren, de kerk legde beslag op de universiteiten, de paus benoemde aan elke universiteit een man met de titel van kanselier, die, door de paus gemachtigd, daar alles te zeggen had. En wie daar wilde promoveren tot doctor moest vooraf een eed van trouw aan de leer van de Roomse kerk afleggen, na het concilie van Trente (1545—'63) met uitdrukkelijk noemen van de besluiten van Trente. En die doctoren werden gezien als leraren der kerk, deftig op zijn Latijn gezegd *doctores ecclesiae*.

De Reformatie kwam en in Duitsland kwamen niet-Roomse universiteiten. De paus werd vervangen door de landsvorst. Maar de gedachte dat de universiteiten moesten zorgen voor leraren der kerk, *doctores ecclesia*, hield men vast. Wie aan een Lutherse hogeschool wilde promoveren tot doctor in de theologie moest vooraf trouw zweren aan de heilige Schrift en aan de Lutherse geloofsbelijdenis, Augsburgse Confessie genoemd. Wie aan een Roomse universiteit was gepromoveerd en tot de reformatie overging, heeft dat niet kunnen doen zonder zijn eed te breken en werd ook voor een meinedige aangezien. Wie aan een Lutherse universiteit was gepromoveerd en Gereformeerd wilde worden, kon dat ook niet doen zonder zijn eed te breken. Men moet wel toezien wat men zwerft!

Rome had zijn universiteiten, de Luther-

sen hadden hun universiteiten en zowel de Lutherse als de Roomse Kerk werden door die universiteiten van doctoren voorzien. De Gereformeerden hadden ze niet maar hoopten ze mettertijd te krijgen, zowel universiteiten als de voedsterlingen der universiteiten, de doctoren. In Genève was iets wat op een universiteit geleek en Calvijn had een goede naam, maar Calvijn was geen doctor, waar zou hij de macht vandaan halen om anderen doctor te maken? Meer dan één jongeman uit Nederland ging toch maar naar Genève, niet om daar tot doctor te promoveren, maar om daar de nodige bekwaamheid op te doen om als predikant met vrucht het Woord te kunnen bedienen.

Men zat onder de Gereformeerden in die dagen nog in de ban van die doctoren die een paar eeuwen lang als leraren der kerk waren geëerd, al waren dan ook vele doctoren al evenmin een sieraad voor de kerk geweest als vele monniken, en van even weinig nut. Maar de Gereformeerden leefden ook toch weer te dicht bij de Schrift, en wisten te goed wat de kerk is en wat een ambt in de kerk is en hoe een broeder in het ambt wordt gesteld, dat alles wisten ze te goed om niet te zien dat het met die doctoren als ambtsdragers in de kerk toch niet in orde was. Maar ze konden zich ook niet helemaal losmaken van wat enige eeuwen zo was geweest. In art. 18 van de kerkenordening vonden ze er wat op door het doctorenambt te beperken tot de professoren in de theologie.

Het ambt der doctoren is altijd in de kerkenordening blijven staan, maar nooit is er een kerk geweest die een broeder tot dit ambt heeft geroepen en hem in dat ambt heeft gesteld.

Ook professor in de theologie is geen ambt in de kerk. Het is Christus zelf die de ambten in de kerk instelt. Welke ambten de Here instelt, dat kunnen we alleen weten uit de Schrift. In de Schrift wordt gesproken van herders en leraars, van ouderlingen en van diakenen, maar niet van mannen met een wetenschappelijke titel, aan een hogeschool verkregen, als ambtsdragers in de kerk, en ook niet van hoogleraren aan hogescholen als dragers van een ambt in de kerk.

Indien Christus het ambt van doctor had ingesteld zouden de kerken twaalf eeuwen nalatig zijn geweest om broeders tot dit ambt te roepen, want pas twaalf eeuwen na het verscheiden van de apostelen komen de universiteiten op en verschijnen er doctoren. 't Is dwaasheid te denken dat Christus voor het instellen van een ambt in zijn kerk, zijn kerken afhankelijk zou hebben gemaakt van universiteiten die pas twaalf eeuwen na des Heren hemelvaart zouden opkomen, en dan ook nog niet opkomen uit de kerk maar uit de maatschappij.

Want universiteiten en hogescholen komen op uit de maatschappij en ze horen daar thuis. Universiteiten en hogescholen zijn inrichtingen voor het beoefenen van de wetenschap. Dat hoort in de maatschappij thuis evenals handel en bedrijf. De wetenschap is niets heiliger dan landbouw en nijverheid, en de Theologie is niets heiliger dan enige andere wetenschap. Elke wetenschap houdt zich bezig met God en de werken Gods, of men het wil erkennen of niet. Op het Gereformeerd Gymnasium van Amsterdam liet men op voorstel van de eerste prof. Woltjer schrijven: „Ut cognoscant Te”; dat is: „Opdat zij U kennen”. Een zeer juiste gedachte. Men kan even glimlachen dat men deze zeer juiste gedachte meende te moeten uitdrukken door een Latijnse vertaling van een Griekse bijzin in een Nederlandse stad, een bijzin bovendien uit zijn verband gerukt en gebruikt in een andere zin dan de oorspronkelijke, dat alles laat ik voor rekening van Woltjer,

de oude, maar de gedachte erin uitgedrukt is juist. De wetenschap is er om God te leren kennen en dat ook door de openbaring Gods in de schepselen, zijn eeuwige kracht en goddelijkheid. De Schrift wijst ons daarop. Maar dat geldt van heel de wetenschap, niet alleen voor de theologie, ook voor de natuurwetenschappen, en welke wetenschappen er nog meer zijn. Maar de kerk is niet geroepen om de wetenschap te beoefenen, evenmin als zij geroepen is om het land te bebouwen of zich op de handel te werpen. Dat wil niet zeggen dat de gelovigen, de leden der kerk, dat ook niet moeten doen. De gelovigen moeten hun plaats in de maatschappij innemen, ook daar waar de maatschappij de wetenschap beoefent. Maar laten we niet terugkeren tot het Rome van de middeleeuwen toen de kerk heel de maatschappij aan zich wilde onderwerpen, en de staat erbij. Dat streven heeft de kerk aan de rand van de dood gebracht. Laten we ook niet ten dele daartoe terugkeren, ook niet wat de wetenschap betreft, ook niet wat de theologie betreft. De kerk heeft aan de wetenschap veel te danken maar zonder landbouw, handel en nijverheid zou er ook geen kerk zijn. De wetenschap heeft de kerk ook veel kwaad gedaan. Ook de theologie heeft naast veel goeds de kerk veel kwaad gedaan. Zullen wij niet wijs zijn en ons houden aan de Schrift en zorgen dat de kerk geen dingen doet waartoe de Here haar niet roept?

Professoren in de theologie zijn geen ambtsdragers in de kerk. De Here heeft dat ambt niet ingesteld.

Wie benoemt de professoren in de theologie? Aan de rijksuniversiteiten doet het de minister. Geen minister kan in de kerk iemand in het ambt stellen. Aan andere inrichtingen doen het de directeuren. Geen directeuren van een hogeschool kunnen iemand in de kerk in het ambt stellen. Aan een hogeschool door de kerken gesticht en onderhouden benoemt de synode de professoren. Geen synode kan in de kerk iemand in het ambt stellen.

Het behoort tot de eerste dingen van de gereformeerde kerkregering dat er in de kerken geen andere ambten zijn dan die Christus zelf heeft ingesteld en die we kennen uit de Schrift. Ook dit behoort daartoe dat er geen ambten zijn dan in de plaatselijke kerk en dat elke ambtsdrager voor elk der leden van de gemeente gelijkambtsdrager is, voor groten en kleinen gelijk, voor geleerden en ongeleerden

gelijk. En ook dit behoort tot de eerste dingen van de gereformeerde kerkregering dat alleen de plaatselijke kerk zelf haar ambtsdragers kiest en ze in het ambt stelt en dat daarbij elke broeder die lidmaat is in vollen rechte zijn woord meespreekt. Voor Rome en vele andere kerken zijn deze eerste dingen van kerkregering ongerijmd, maar ze zijn naar de Schrift. En bij elke grondige reformatie van de kerk keerde men ertoe terug en had men reden om het bitter te bewenen dat men ervan afgeweken was.

De beoefening van de theologie aan de hogescholen en de waarde van academische graden is door velen veel te hoog aangeslagen. Luther was een doctor, Erasmus was het niet, Calvijn was het ook niet. Was van deze drie nu alleen Luther een man van wetenschap? Algemeen is het oordeel dat de doctor Luther zowel in mate van kennis als in diepte van inzicht door de twee anderen, die geen doctor waren, werd overtroffen. De wetenschap is niet beperkt tot de grenzen van de hogeschool en niet bij uitsluiting het bezit van mannen met een academische graad. Ik heb meermalen hoogleraren van een rijksuniversiteit horen klagen dat vele studenten alleen naar de universiteit kwamen om het diploma, omdat voor hun plaats in de maatschappij het diploma nodig was; de wetenschap liet hen koud. Onlangs schreef een hoogleraar van een rijksuniversiteit dat van de tienduizenden studenten die onze universiteiten bevolken er nog geen vijf procent is met liefde voor de wetenschap en waar de wetenschap nog wat van kan verwachten. Dat was misschien wat overdreven maar uit mijn ervaring durf ik hem toch niet tegen te spreken. In de veertiger jaren hadden we in onze kerken vele professoren in de theologie en nog veel meer doctoren in de theologie, maar het ongeloof sprak sterker dan het geloof en de wijsheid was zoek, en wat een leemten in de kennis, zelfs bij theologen van naam, en wat een beperkte kring van gedachten, wat een gebrek aan inzicht en aan onderscheidingsvermogen bij de hooggeleerden en zeer geleerden. Dat blijkt hoe langer hoe meer. En buiten de grenzen van de hogescholen staat het denken niet stil, ook niet het onderzoek en de studie. Menig doctor zou goed gedaan hebben voor zijn proefschrift eens in de leer te gaan bij een niet-academisch gevormd man.

K. Doornbos.

„O 't ruisen van het ranke riet”

Het is weer zomer geworden. De bomekruinen, onlangs nog kaal en schijnbaar dood, zijn nu gevuld met fris groen. In heggen en struiken, op velden en in weiden staat het nieuwe leven in bloei en bloesemt in wondere kleuren en vormen.

Er is veel schoons verloren gegaan in de zondeval, maar wat heeft God ons nog veel gelaten. Zien wij nog wel de wondere krachten die God laat werken in het rijk der natuur, vooral in de zomer? Of is ons bestaan zó vol rumoer, dat wij het zuivere zingen van een vogel niet meer horen en eist het jachtende leven zóveel van onze aandacht, dat wij geen oog meer hebben voor de veelkleurige pracht van de zomer? — Wie trekt er nog met zijn kinderen op uit om te zwerven door de polders en langs de sloten, of te dwalen door de bossen en de velden, om te horen en te zien de duizend wonderen die zich manifesteren in knop en bloem, in vogelgezang en windgeruis, in de vernieuwing van wat groeit en beweegt? De mens van radio en televisie,

van sport en autogejakker dreigt hoe langer hoe meer zich van de natuur te verwijderen en niet meer te zien de schoonheid die God geeft. Hij kijkt langs de mooiste dingen rondom zich heen en schenkt nauwelijks aandacht aan de zilveren zang van een lijster. Wat waren de profeten en de psalmdichters kenners der natuur. Zij zagen hoe God daarin zijn majesteit en kracht en heerlijkheid openbaarde. „O Heere, hoe heerlijk is uw Naam op de ganse aarde!”

Och, om die heerlijkheid te zien heeft men niet naar de Zwitserse bergen te gaan of naar de blauwe Middellandse Zee. In sloot en plas, in weide en veld, in bos en hei, in wolken en sterren zijn er de schitteringen van Gods wijsheid en schoonheid. De grijze priester-dichter Guido Gezelle wist dat ook en hij raakte niet uitgezongen over het schone dat hij ontdekte in het schijnbaar kleine en geringe rondom hem. Hij had geen verre reizen gemaakt, geen bergen en oceanen gezien; zijn horizon be-

perkte zich tot het Vlaamse land. Maar wat heeft hij genoten en gezongen en God verheerlijkt in het lied dat geboren werd als hij de schoonheid zag rondom. Het ging bij Gezelle van verwondering tot verwondering, van blijdschap tot blijdschap. Hij zag de dingen nooit op zichzelf, maar altijd in relatie tot God. Hij neemt ze precies en zuiver waar om des te meer te kennen de majesteit van de Schepper, van Hem, die de Opperschoonheid is. Het geschapene en de Schepper ziet hij niet los van elkaar. Hij ziet ze in één lijn, de lijn van beneden naar boven en van boven naar beneden. Zie rondom je, zegt hij, en merk op! Is alle ding niet met wijsheid gemaakt? Hoe schoon moet Hij dan niet zijn uit wiens hand dat alles voortkomt. Gezelles tocht door de natuur is altijd weer een tocht naar God.

Gezelle is de dichter van de kleine dingen en hij laat ons zien, hoe groot zij zijn. „O 't ruisen van het ranke riet.”

Wat is er nu gewoner dan een plukje riet aan de kant van de sloot. Het is de moeite niet waard, dat je er naar kijkt!

De moeite niet waard? Kom dan eens wat dichterbij en kijk goed! — Zijn ze niet schoon die simpele stengels en bladeren?

Ziet gij het spel van lijn en kleur? Ziet gij hoe gracieus zij buigen en bewegen als het water met ze speelt of de wind? Hoort gij de muziek in het suizen en ruisen als ze op en neergaan, wegkruipend en weer opduikend als speelse kinderen? Maar weet gij wat nog mooier, nog rijker is? Dit, de kracht waardoor zij oprijzen uit het donkere water, waardoor zij heen en weer bewegen in zon en wind, de kracht die hen schoonheid en gratie geeft, is van God. Zij komt uit dezelfde bron die ook óns doet werken en bewegen, doet denken en spreken, doet zingen en schreien. De levensbloei van dat ruisende riet wekt God. — De bloei van óns leven wekt God. Wij zijn verwant aan dat plukje riet, want oorsprong en wezen van dat onaanzienlijke leven liggen in dezelfde hand als die van ons bestaan.

Zegt gij nu nog dat het riet niets te betekenen heeft? Neen, dat durft gij niet, want gij wilt de Schepper niet beledigen.

Arme mens die zwoegt en werkt, ploetert en zorgt en altijd hunkert naar geld en goed. En boven en rondom hem zijn schatten van schoonheid die hij niet ziet. Arme dwaas die hongert en dorst en niet ziet dat hij midden in de overvloed staat. Arme, drukke mens die voortholt en voortjaagt en nooit zijn ziel stilzet om te zien en te luisteren.

Gezelle veracht de kleine dingen niet. Hij ziet ze als bewijzen van Gods glorie. Een plukje riet, wuivend op de wind, en er wordt een schoon lied geboren. Op 't gladde watervlak wat kleine, zwarte kevertjes die kris en kras dooreenkrioelen, een zingende leeuwerik die opstijgt al hoger en hoger de blauwe lucht tegemoet, een dauwdruppel waarin een zonnestraal schittert, een vis die roerloos in het water staat, een spin die zetelt in haar troon van glinsterend kantwerk — en telkens en telkens weer wordt er een schoon lied geboren. Niets is klein en gering voor hem. Hij weet dat het ál uitstralingsveld van Gods heerlijkheid is. Dáárom is zijn genieten rijk en groot. Wie de natuur losmaakt van God ziet wel lijnen en vormen en kleuren, ziet wel het wonder van het leven, maar het schoonste ontgaat hem. 't Is er mee als met gebrandschilderde ramen. Prachtig zijn ze!

Maar als de zon er haar volle licht op werpt dan pas ziet men de vormenpracht en de kleurengloed op haar heerlijkst. Zó ziet Gezelle de dingen rondom. De natuur is schoon. Maar de dichter ziet haar transparant. Er achter en er doorheen stralen de kracht en de wijsheid Gods. Daarom heeft hij de natuur dubbel lief. Dat tijdelijk schone en tijdelijk heerlijke om hem heen spreekt van het eeuwig schone en het

onvergankelijk heerlijke dat komt en vaarnaar zijn ziel hunkert met een groot verlangen.

Iemans als Gezelle is een rijk mens al blijft hij zijn hele leven gebonden aan het kleine stukje grond waarop hij woont. Zó een komt nog tijd te kort want zijn leven is niet lang genoeg om de schoonheid van dat kleine wereldje waarin hij leeft, uit te zingen.

Gezelle heeft het vaak moeilijk gehad. De mensen hebben hem veel verdriet gedaan en zijn zonden pijnnden hem meer dan hij zeggen kon. Maar hij vond altijd weer de weg naar boven; zijn hart, zijn lied volgde de leeuwerik die opstijgt van de grond en zingend klimt de hemel tegemoet.

Amersfoort

J. H. Veenkamp

INGEZONDEN

Antwoord aan Dr. Herman Ridderbos

Het dagblad „Trouw” van dinsdag 23 juni 1964 bracht in de rubriek „Kerkelijk leven” een gedeelte van een beschouwing die dr. Herman Ridderbos in het „Gereformeerd Weekblad” wijdde aan de uitspraken van de generale synode van Rotterdam in de zaak van ds. van der Schaft. Daar in bracht dr. Ridderbos ook mijn naam ter sprake. Hij deed dat in verband met de toenaderingspogingen welke na de synode van Utrecht (1959) ondernomen werden en waaraan ook ik zelf deelnam. Nu ik als lid van de synode van Rotterdam-Delfshaven en als lid van de commissie-Janssen verantwoordelijkheid draag voor de uitspraken inzake het bezwaarschrift-ds. van der Schaft, nam hij in bedoeld artikel van deze ontwikkeling in het licht van wat in 1959 en daarna gebeurde, „met afkeer en droefheid” kennis.

In antwoord hierop veroorloof ik mij een enkele opmerking. Inderdaad was er naar mijn mening van Utrecht-1959 reden om vanuit ons vrijgemaakt standpunt positief te reageren. Er was beweging gekomen in de jarenlang verstarde zaak tussen de beide kerken. Ik meen dat ik althans persoonlijk daarin het uiterste beproefd heb. Maar toenadering betekent nog geen uitverkoop. Dr. Ridderbos heeft dat zelf treffend gedemonstreerd bij gelegenheid van hetgeen de laatste maanden op de synode van Groningen/Lunteren van de Gereformeerde Kerken (synodaal) gebeurde. Een voorstel van Commissie I van deze synode om niet in te gaan op de verzoeken de tuchtmaatregelen van 1944 en volgende jaren alsnog te desavoueren (gezien de terzijdestelling van de Vf.) werd daar verworpen met 26 tegen 26 stemmen. De synode van Lunteren bevond zich toen — om met dr. Ridderbos te spreken — in kerkelijk niemandsland. Prof. Ridderbos intervenieerde op dat moment krachtig met een artikel „In het slob” in het „Geref. Weekblad” van 14 februari 1964. Hij werd vervolgens in het daarop volgend beeraad te hulp geroepen en de zaken bleven zoals ze waren. Belangstellende lezers verwijzen we naar hetgeen dr. E. Masselink over deze zaak in „Waarheid en Eenheid” schreef waarin deze zich tot het uiterste inspande het synodale kerkpubliek te confronteren met dr. Ridderbos' aandeel in deze zaak (al vergiste hij zich wat betreft het begin van dr. Ridderbos' interventie). En nu veroordeelt dr. Ridderbos in zijn vrijgemaakte partners in de toenaderingspogingen van 1959 dat zij in een tuchtprocedure voet bij stuk hielden bij de centrale punten en directe grondslagen van ons vrijgemaakte kerkelijke leven? Toestemmen dat de herziene kerkelijke principes aanvaardbaar is, zoals ds. van der Schaft o.m. wilde, zou immers betekenen met pak en zak overgaan op het synodale standpunt. Het geweten van dr. Ridderbos klopt luide voor anderen. Zolang hij echter zelf staande houdt dat de generale synoden van 1944 en volgende jaren terecht de huidige vrijgemaakten niet toestonden „hun verzet in de ambtelijke bediening” tegen de toenmalige „rechtsbedeling” voort te zetten en dat toen „wettige en rechmatige beslissingen” genomen zijn (G. W. 14-2-1964), moet hij geen alarm slaan als anderen opkomen voor het goed recht van de fundamentele inzet van het vrijgemaakte kerkelijke leven. En als hij schrijft dat wij door deze uitspraken „de vrijgemaakte kerk als de enig ware tegenover onze kerk als de valse stellen” maakt dat misschien indruk op het publiek waarvoor hij in G. W. schrijft, het is echter slechte caricatuur (onze synode zou doen aan „zelfabsolutering”; nota bene!) en ver beneden de theologische en journalistieke maat waarin prof. Ridderbos zich gemeenlijk pleegt uit te drukken. Ik zou best eens met dr. Ridderbos over de principiële en praktische kwesties die met het bijlden aangaande

de kerk in de artikelen 27 tot 29 N.G.B. samenhangen in de pers van gedachten willen wisselen, maar dan niet op het niveau van caricaturen en van zijn voeten afvegen aan zijn tegenstanders.

Het bovenstaande schreef ik niet met plezier. Met dr. Ridderbos omgaan in „toenaderingspogingen” is aangenamer. Maar het is blijkbaar soms nodig de dingen wat hard te zeggen om de sfeer zuiver te houden. Wij zijn als vrijgemaakten volgens dr. Ridderbos voor de synodalen „vles van ons vles en been van ons gebeente”. Maar waarom dan, zodra het over de vrijgemaakten gaat, zo ruw en wrang geschreven? Tenslotte: ik verwacht dat „Trouw”, dat het kennelijk nodig vond mijn naam nogal opzienbarend in deze zaak ter sprake te brengen, dit antwoord overneemt.

Enschede.

Dr. R. H. Bremmer.

VERANTWOORDING GIFTEN KERKWERK ITALIË

Sinds de laatste verantwoording kwam nog het volgende binnen:

J. L. te K. f 2.50; R. L.-K. te B. f 5.—; K. v. H. te Z. f 10.—; N.N. te R. (bijdrage 1964) f 100.—, totaal f 117.50. Totaal inclusief vorige verantwoordingen f 5.544.73.

De oogst is ditmaal niet zo groot. Ik hoop evenwel, dat nog meer giften zullen volgen, juist nu velen met vacantie gaan en eventueel in Italië kennis kunnen maken met de Waldenzen door hun kerkdiensten bij te wonen. Giften kunnen overgemaakt worden op postrekening Nr. 50440 van P. Groen, Rotterdam.

P. Groen.

GEREFORMEERD STUDENTENLEVEN IN DRIENERLO

Het komend studiejaar zal men behalve in Delft en Eindhoven ook in de nabijheid van Enschede aan een Technische Hogeschool kunnen gaan studeren. Voor Nederland nieuw is, dat deze hogeschool het karakter zal dragen van een campus, waar de student geheel intern is.

De Unie der Societas Studiosorum Reformatorem, de Nederlandse Christelijke Studentenvereniging, de Vrijzinnig Christelijke Studentenbond en de Protestantse Gespreksgemeenschap Eindhoven, alsmede de Unie van Katholieke Studentenverenigingen willen aan dit campus-experiment de oprichting van een Algemeen Christelijke Vereniging verbinden, ten einde „de oecumene te dienen en de verzuiling zoals die elders bestaat te doorbreken”. Deze vereniging staat open voor rooms-katholieke en protestantse studenten. Zij zal als grondslag „het Evangelie als norm voor het leven” hebben en beoogt de leden te vormen tot christen-academici „in confrontatie met het Evangelie”. Naast het aandachtschikken aan vraagstukken van gemeenschappelijk interesse in de vereniging, zal men binnen z.g.n. kernen van meer gelijkdenkenden de specifiek eigen problematiek kunnen benaderen.

Onderstaande studentenorganisaties menen dat hiermee een verkeerde weg wordt ingeslagen. Ook zij achten brede contactmogelijkheden tussen studenten van verschillende overtuiging nuttig. Dit kan echter niet betekenen samenwerking op een basis, die niet voor allen dezelfde inhoud heeft. Er bestaan immers bij de leden van de algemeen christelijke vereniging diepgaande verschillen over betekenis en inhoud van het Evangelie. De grondslag is dan geen gemeenschappelijk uitgangspunt en wordt op deze wijze krachteloos.

Overeenkomstige bezwaren gelden waar men zegt christen-academici te willen vormen in „confrontatie met het Evangelie”. Onderstaande studentenorganisaties zijn dan ook van mening, dat een vereniging die dit beoogt, slechts dan zegen mag verwachten, wanneer men zich gezamenlijk onderwerpt aan het onverkorte Woord van God en de daarop gegronde belijdenisschriften aanvaardt.

Het gaat er om, dat in Drienerlo mensen opgroeien die weten van de radicaliteit van de dienst aan onze Meester, een dienst die de mens volkomen opeist. De zin van een gereformeerde studentenvereniging in Drienerlo is dan ook, jonge mensen tot die taak te vormen; in deze vereniging moeten de studenten leren op welke wijze zij in hun later leven God kunnen dienen. Alleen zó zal een gemeenschap van christenstudenten zout doen aan haar opdracht, een zoutend zouten te zijn voor de campus-samenleving.

Onderstaande studentenorganisaties zijn zich er van bewust dat zij met aandacht de gang van zaken binnen de algemeen christelijke vereniging zal moeten blijven volgen. Vanuit hun verantwoordelijkheidsbesef voor toekomstige generaties van christenstudenten in Drienerlo wil-

len zij contact opnemen met de aanstaande gereformeerde studenten aldaar, om de ontwikkeling van een zelfstandig reformatorisch studentenleven te stimuleren.

Belangstellenden wordt verzocht, zo spoedig mogelijk contact op te nemen met het contact-adres, hieronder vermeld

Civitas Studiosorum Reformatorum te Delft
Dispuut van Gereformeerde Studenten te
Leiden.

Contact-adres:

S. Strijbos, Julianalaan 105, Delft
tel. 01740-26274).

KERKNIEUWS

Beroepen te Nijkerk: (bij accl.) J. D. Janse te Surhuistervveen-Openend;
te Zuidwolde (Dr.): kand. J. Verhoeff te Kampen.

Ds. J. A. Vink overleden

Ds. J. A. Vink, predikant van de gereformeerde kerk van Amersfoort-Centrum, is j.l. zaterdag plotseling overleden te Oberndorf in Duitsland, waar hij met zijn vrouw enkele dagen logeerde ten huize van Pastoor Judt. Ds. Vink was praeses van de Generale Synode te Rotterdam-Delfshaven, die momenteel met vakantie-reces is. Voorts trad hij sedert 1953 op als voorzitter van de Nederlandse Bond van Gereformeerde Jongelingsverenigingen. Ook was hij reeds jaren adviseur van de Centrale Diaconale Conferentie.

Ds. Vink werd op 18 december 1900 geboren en bracht zijn jeugd door in Vianen. Pas op latere leeftijd ging hij theologie studeren aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, waar vooral Ds. S. G. de Graaf zijn stempel op hem zette. In 1935 deed hij zijn intrede bij de Gereformeerde Kerk te Hoek, vanwaar hij in 1939 naar Berkel en Rodenrijs vertrok. Deze kerk diende hij tot 1946, toen hij zich verbond aan de kerk van Amersfoort. Ds. Vink, die verschillende publicaties op zijn naam heeft staan, maakte deel uit van de generale synoden van Kampen (1951) en Bunschoten-Spakenburg (1958). Als voorzitter van de Rotterdamse synode stond hij in hoog aanzien niet het minst vanwege de treffende toespraken, waarmee hij elke zittingsweek opende.

Zwolle. Op de kerkeraad van Zwolle werd melding gemaakt van het feit, dat per deurwaarders-exploit ten huize van Ds. Bos een dagvaarding tegen Ds. S. J. P. Goossens is overhandigd tegen 8 juli a.s. terzake van vermeende aanspraken uit diversen hoofde ten aanzien van de kerk van Zwolle. Enkele broeders werden benoemd deze dagvaarding nader te bezien.

Candidaatsexamen: Geslaagd voor het kandidaats-examen de heer T. Dekker, Kerkstrat 38, Hattem.

ADRESSEN

Pernis, Penningmeester: J. Bijl, Vermaetweg 68, te Pernis.

Alphen aan den Rijn, scriba: E. de Jonge, Frans Halsstraat 22, Alphen aan den Rijn.

Met ingang van 1 juli 1964 is het tijdelijk adres van de Geref. Kerk te **Bussum:** J. J. Schreuder, sub-scriba, Jac. Bellamylaan 34, tel. 11301, Bussum.

Diaconie: adres G. van Huizen, Troelstraweg 5, De Bilt. **Preekvoorziening:** G. Veldhuis, Uranusweg 22, De Bilt.

NAAR EEN EIGEN TEHUIS

De eerste

overschrijving op de girorekening, welke ik in handen kreeg was een verrassing. Eigenlijk zijn ze dat allemaal, doch deze om een wel zeer bijzondere reden. Ik neem de omschrijving over, zoals de gever die zelf heeft gesteld: „Buitenkerkelijke” bijdrage het gebod „Doe wel aan allen”. Gal. 6 : 10. Deze ervaring maakt mij blij en dankbaar. U ook?

Vele mogelijkheden.

Er wordt wel eens gezegd: „Ik zou ook wel eens wat voor het tehuis willen doen, doch ik weet niet hoe.”

Wie niet zo vindingrijk is, leze wat anderen deden.

Bij de geboorte van: Richard Peter Jelle f 5,-; Maria Christina f 10,-; Johanna Geertinck f 100,-.

„Daar ik geen plaat kan gebruiken zend ik U maar een steentje voor het kindertehuis”, f 10,-; „In plaats van Sangh en Spel” f 2,50; „Restant” van f 10,- waarvoor reeds bestelde plaat „Jeugd zingt voor jeugd” f 2,50.

Heeft U de plaat reeds besteld? Neen? Wanneer U f 6,25 overschrijft op postrekening nr. 995495 t.n.v. H. Bijlenga, Geert Grotestraat 44,

Het Bestuur van de Nederlandse Bond van Gereformeerde Jongelingsverenigingen deelt in diepe verslagenheid mede, dat geheel onverwacht tijdens zijn vakantie te Oberndorf (D.) op 63-jarige leeftijd is overleden

Ds. J. A. VINK

die gedurende verscheidene jaren, waarvan sinds 1953 als voorzitter, aan onze bond verbonden is geweest.

We willen in grote dankbaarheid gedenken, dat onze hemelse Vader hem met vele gaven begenadigde, waardoor hij, ook onder moeilijke omstandigheden, in kinderlijk geloof en trouwe volharding leiding gaf aan het werk van onze bond.

„Majesteit en luister is Zijn doen,
en Zijn gerechtigheid houdt eeuwig stand.”
(Psalm 111 : 3)

„En nu, wat verwacht ik, Here?
Mijn hoop, die is op U.”
(Ps. 39 : 9)

Namens het Bestuur,

G. STORM, 2e voorzitter
P. C. VAN WIJK, secretaris

Amersfoort/Zaltbommel, 4 juli 1964

Het behaagde de Here uit dit leven tot Zich te roepen zijn dienstknecht

Ds. J. A. VINK

praeses van de generale synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland, samengekomen te Rotterdam-Delfshaven.

Verslagen en met diepe droefheid geven wij hiervan langs deze weg kennis.

Vol dankbaarheid gedenken wij, dat de Here deze dienaar des Woords naar deze synode had geroepen en hem de taak had opgedragen, haar te praesideren. Hij was gesierd met die kostelijke gaven die in de huidige kerkelijke samenleving in een praeses onmisbaar lijken. Deze gaven heeft hij bereidwillig mogen besteden voor de vervulling van deze taak, die hij met blijdschap had aanvaard.

Thans, na zijn heengaan, is voor ons des te onvergetelijker, dat hij als laatste Schriftgedeelte, dat hij aan de synode voorlas, heeft gekozen Psalm 131.

De Here vertrouwde bijzonder zijn Vrouw en kinderen met zijn barmhartigheden. Hij gedenke in gunst zijn gemeente te Amersfoort-Centrum en vervulle ons allen met zijn Geest tot de voortgang van zijn dienst.

Voor de generale synode,

D. DEDDENS, assessor
H. BOUMA, scriba I
N. BRUIN, scriba II

Amersfoort, 4 juli 1964

Zwolle, of aan hetzelfde adres een postwissel stuurt, krijgt U de plaat thuis gestuurd. Wacht er niet te lang mee. Er werden er reeds meer dan 350 besteld.

Oude kranten opgehaald: Maarten v. d. Vlis f 7,50; Meindert Ronner, 7 jaar (!) f 12,54. Maarten en Meindert, wij zijn er blij mee en heel hartelijk bedankt. „Bespaard op aanschaf wandelwagentje (tweedehands)” f 35,- **Rondgang** Den Helder f 749,50. **Huwelijksfeest:** 2 x f 10,- en f 30,-. **Collecte huisgodsdienstsoefening:** Ameland f 29,50 en f 12,50 en Vlieland f 43,85. **Collecte gemeentevergadering** Grijpskerk f 17,79. **J.V. „Daniël”, Gorinchem f 40,-. Bejaardenrit** Zwijndrecht-Groote Lindt f 55,-. „Geef ons heden ons dagelijks brood” f 7,50. **Vrouwenvereniging „Pijnacker”** (buiten Vrouwenaktie) f 30,-. „Neen, een kind in ons gezin opnemen kan echt niet. Daarom bouwen we mee aan een tehuis” f 25,-. **Catechisatiebus** Zuidhorn f 63,30. „Een deel van mijn vakantiegeld” f 25,-. „Een rekeninghoudster” f 10,-. **Collectantjes** te Enumatil zijn een jaar lang elke maand met een busje erop uitgetrokken. Resultaat f 140,15. Ze beginnen weer opnieuw. Zij rekenen op ieders medewerking! Wil mej. Geukema aan ieder onze dank overbrengen? Tijdens een huwelijksfeest is het **ABC-spel** gedaan. De C van centen bracht f 23,11 op. Rika Berghuis spaarde weer 150 **stuivers**. Hoe komt ze er aan? En dan anderen maar klagen, dat ze geen kleingeld hebben. Wij weten, dat zij in haar ouders goede medewerkers heeft. Het saldo van de gelijkwideerde stichting Gereformeerd Gezinshulp Haarlem, Heemstede en Santpoort f 492,97.

Tijdens de uitgang van een kerkdienst werd iemand wat kleingeld in zijn zak gestopt. Hij dacht aan zakkenrollen. Het bleek totaal f 5,- te zijn.

Een andere mogelijkheid is ook het bestellen door scholen van **prikkaarten** aan het adres van de Stichting. De bestellingen worden gaarna spoedig tegemoet gezien.

Vernomen werd, dat er te **Ede** een verkoopavond in voorbereiding is, welke men in de loop

van de maand november hoopt te houden. Uiteraard zijn de verwachtingen, juist omdat het Ede betreft, waar immers het tehuis zal komen, hoog gespannen.

Vele mogelijkheden.

Hebben ze U geïnspireerd?

We zullen het gaarne van U vernemen!
Er werd nog meer ontvangen. f 10,- via J. Buysen te Rotterdam; 2 x f 2,50; 6 x f 5,-; f 7,50; 6 v f 10,-; 2 x f 15,-; 2 x f 20,-; 3 x f 25,- en f 50,-.

Verantwoording.

Sinds 1 juni ontvangen van:

kerken	f 3.920,35
particulieren	„ 2.381,96

totaal: f 6.302,31

Collecten en giften „voor het tehuis” — vergeet niet dit er **steeds** bij te **vermelden** — door overschrijving op postrekening nr. 52325 t.n.v. Stichting Gereformeerde Kinderbescherming, Beatrixlaan 37, Ede.

De HEERE verblijdde ons zeer door de voorspoedige geboorte van ons derde kindje

A A L T J E W I J T S K E

D. Holwerda
Ch. H. Holwerda-Galenkamp

Zuidhorn, 3 juli 1964
De Gast 63

TE KOOP

AANTAL DELEN K.V. en COMPLETE PARAPHRASE (51 delen).

Inlichtingen onder no 12 bureau „Opbouw”, Slotlaan 220, Zeist.